

1. dějství - doktorandská pracovna

I. I.

Scéna? Uprostřed (tak nějak vpravo uprostřed) jeviště jsou tři až čtyři lavice, tvořící takové otevřené "Ú". Ale možná to bude úplně jinak, uvidíme. Na lavicích jsou tři psací stroje, na té nejvíce vpravo archaický počítač. Válejí se po nich knihy a akademické ledasco. V pozadí vlevo jsou dva paravány, na jednom z nich je cedule "Katedra filozofie - Filosofii ku svobodě". Mezi paravány je Zrcadlo. U lavic jsou židle a na židlích doktorandi. Zleva - Čeněk, Peťa, Běda, Vítek. Pekelně se soustředí, dělají filosofii.

Vítek (*heurka*): „Mám to.“ *všichni zpozorní, obrátí se s nadějí k Vítkovi. Všichni teď sedí čelem k divákům! Vítek se k nim neotáčí, sleduje svůj monitor a zuřivě mává rukama. O kom mluví, na toho za svá záda mává.* „Běda se odpíchne s tím, že musí domů, že má zítra přednášku. Já s Peťou půjdeme jakože do knihovny, dělat ‚základní průzkum‘. Čeněk pak řekne, že sám to dodělat nemůže a do devíti jsme všichni v hospodě. Ráno každý napíše pět stránek, zítra to dáme dohromady...“ *zde se ohlédne, konstatuje, co na to jeho kolegové.* "Co? He?"

Čeněk (*skepticky*): „Tahle taktika je nebezpečně podobná té, kterou jsme praktikovali včera.“

Peťa (*skeptičtěji, téměř zoufale*): „A předevcírem.“

Běda (*složí hlavu do dlaní, zhrouť se na lavici, útrpně*): „Mě to nebaví!“

Čeněk: (*rázně vstane, jde o stupínek níž, vlevo u lavice*) „Gentleman, uděláme to teď, uděláme to tady. Jestli to nestihneme včas, tak nás mesjí le profesér vykostí. Vždyť už to skoro máme.“ *s nadějí se upírá ke svým přátelům.*

Vítek (*kontroluje stav monitoru; líně, zkoumavě, jako by to vážně musel zjišťovat*): „Já nemám nic.“

Běda (*kontroluje, co napsal na stroji; příčinlivě a potměšile, ví, že co říká, je pitomost*): „Já mám zatím dvě básničky o krokodýlech a námět na divadelní hru.“

Peťa (*kontroluje; rázně a hrdě*): „Já bych něco měl!“ *otočí se na Čeňka, ukřivdění* "... ale když ty zase řekneš, že je to blbost.“

Čeněk (*mávně rukou, odbývá jej, nestojí mu za komentář*): „Je to blbost. Pojdme na to, trochu toho filosofického kung-fu.“ *s postupem repliky, od odbytého "je to blbost", je stále akčnější. Jme se bojovně přecházet před svými spolužáky zleva vpravo, brainstorming. Pomáhá si rukama, je ve filosofickém rauši.*

Čeněk (*přechází sem a tam, na spolužáky se nedívá*): „Máme slovo, ja?“

Běda (*pokrčí rameny, váhavě souhlasí*): „Ja.“

Čeněk: „Slovo k něčemu odkazuje, ja?“

Vítek (*je mu to vlastně jedno, Čeněk konstatuje zřejmé*): „Ja.“

Čeněk (*teď je dostal! Zastaví se vlevo u lavice, a ukáže na Vítku vítězoslavným prstem Pána Stvořitele*): „A musí každé slovo k něčemu odkazovat, aha?“

Pet'a (*definitivně, nekompromisně, ale doposud nekonfliktně*): „Musí. Jinak to není slovo.“

Čeněk (*vítězoslavně, přestane ukazovat na Vítku, začne ukazovat na Pet'u*): „A co pegas?“

Vítek (*posměšně, přijde mu to absurdní*): „Zase pegas. Zlatá hora už je pasé.“ *diskuze ho nezajímá, vrací se ke svému. Dává nohu na stůl. Čeněk přestane ukazovat, Vítkova poznámka se mu moc nelíbí.*

Pet'a (*vysvětluje*): „Máme křídla? Máme. Máme koňa? Máme. Voilá, máme pegasa.“ *pokračuje poněkud uražen* "Nevím, co furt řešíš.“

Čeněk (*popojde si více doleva; nepříliš trpělivě, čije konflikt*): „Řeším to, že jen úplný dutohlavouneček by mohl tvrdit, že máme jen slovo a jeho denotát. Vždyť mezi tím něco musí být!“

Béda: „A to...?“

Čeněk (*vypění, s pěnou přechází doprava*): „Smysl toho slova, přece! Jitřenka – " *naznačuje Jitřenku jednou rukou* "Večernice – " *naznačuje Večernici druhou rukou* "jeden smysl –" *srazí Jitřenku s Večernicí* "jedna hvězda." *vzepne ruce k nebesům* "Bingo." *a rozhodí rukama.*

Pet'a (*vstává, ostře proti Čeněkov, schází k němu na spodní stupínek, stojí od něj nalevo*): „Já neříkám, že tam nic není! Já říkám, že ten tvůj smysl nedává smysl! Kde jako je, ten smysl? Vždyť je to nesmysl!“

Čeněk (*jak-někdo-tak-jednoduchou-věc-nemůže-pochopit*): „Ve třetí říši idejí, přece!“

Pet'a: „Ve Třetí říši!“ *ukazuje obviňujícím prstem, pohledem hledá zastání u kolegů* "Já to věděl – je to nacista! S nacistama nehraju.“ *Věru nehraje, odstupuje od Čeněka, částečně mu nastavuje záda. Ruce má v kapsách a truceje.*

Čeněk: „A jak to podle tebe je, chytráku?“

Pet'a (*vyndává ruce z kapes, rozvášňuje se*): „No, máme možný svět, oddělený od toho našeho, a podle něho...“

Čeněk (*skládá hlavu do dlaní; bolestně*): „Hlavně zase nezačínej s možnými světy, takový debilismus!“

Pet'a (*to jej naprosto dopálilo, nahartusí se rychle k němu, dělá na něj široká ramena*): „Moje možné světy nejsou o nic větší debilismus než tvoje Třetí říše, Eichmanne!“

Čeněk (*těž dělá široká ramena, nebojí se*): „Jakej Eichmanne, ty tupohnáte?“

Peťa (*poslední kapka*): „Sám jsi!“

Čeněk (*poněkud se uklidní, ustoupí od něj na půl kroku, mluví poněkud klidnějším hlasem*): „Jak se takový tuplasinec jako ty mohl stát doktorandem, to nechápu!“

Peťa (*strčí do něj*): „Stejně jako ty, náfuco – neutekl jsem, když jsem měl možnost.“

Čeněk (*už zase je v ráži, široká ramena, funí Peťovi do obličeje*): „Jó?“

Peťa (*má obličej na půl prstu od toho Čeněkova, brunátní, řve*): „Jó!“

I. II.

Propuká boj! Se svým "jó!" Peťa Čeněka odstrčí, načež Čeněk sevře pěstičky. Peťa okamžitě udělá totéž. V zápasnické póze se tak jako když naklánějí v půlkruzích kolem sebe, jako kdyby přemýšleli, kam toho druhého praštit. Oba se tváří jako kdyby chtěli druhému rozšlapat bábovičky, pomalu zvedají pěsti čím dál tím výš - a plynule, velmi plynule přejdou k tomu, že si jednou rukou zakryjí oči, odvracejíce tvář, zatímco druhou přestávají stínat a naopak povolivše ji plácají do toho druhého. Pak vypuká klasický bitch-fight.

Souboj přerušuje velmi výrazné a ostré Profesorovo "Co". Profesor s replikou napochoduje do pracovny, ale jeho ráznost je otupena probíhající událostí. Poněkud tedy zpomalí, nevěří a hromadí se v něm vztek.

Profesor (*rázně, nesmlouvavě, odsekává jedno slovo od druhého*): „Co to tu u děláte?“

Zápasníci okamžitě zpozorní, tedy vyskočí, jako by je polili vodou, na stupínek a stoupnou si vedle sebe do pozoru. Nechávací dost místa mezi sebou a Vítkem, aby se tam vešel ještě Béda. Peťa zkouší salutovat, ale na půli cesty si to rozmyslí, nemá najednou kam strčit ruku, nakonec ji strčí za záda. Béda zatím se zřetelným kníknutím stihl zalézt pod stůl, Vítek unaveně sundá nohu ze stolu a natočí se k divákům. Sedí, nicméně.

Vítek (*tak spíš pod vousy, unavená ironie*): „Filosofii.“

Profesor (*chce něco dodat, ale nakonec jen mávne rukou*): „... a vždyť je to jedno." *Navrací se mu ráznost, křičí na své nicotné podřízené* "Kde je můj článek?! Chtějí po mně anotaci!"

Během repliky se od stolu po čtyřech připlazil Béda, takže tvoří nastoupenou jednotku Peťa – Čeněk – na zemi Béda – na židli Vítek. Profesor přechází po spodním stupínku před nimi na druhou stranu, tedy vpravo od Vítky.

Peťa (*jako voják*): „Pane, už bychom ho měli, pane..." *náhle tónem toho nejsprostšího žalobníka, ukazuje na Čeněka* "... kdyby Činčila nedělal problémy! Pořád tam cpe termíny bez denotátů!"

Čeněk (*upírá pohled do země, jen na něj zlostně štekne*): „Žalobníčku!“

Profesor (*dopáleně, pohledem do diváků*): „Magistře et Magistře Čenku Činčilo, diplomovaný specialisto!“

Čeněk (*nesouhlasí! je mu ukřivděno! nesměle se odváží*): „... a - a bakaláři. Bakalář tam ještě jeden je...“

Profesor (*hystericky křikne*): „Činčilo!“

Čeněk (*odvaha jej opouští, vykročí vpřed, tedy sestoupí za profesorem, rovný jak pravítko, vystrašeně civí před sebe*): „Zde!“

Profesor (*přechází k Činčilovi, naklání se k němu nepříjemně blízko; začíná klidně, téměř soucitně, ale je patrné, že je obdivuhodně dopálen*): „Jediné, co od vás břídlů chci, je umrněný článek o denotaci a referenci v přirozeném jazyce. A vy my budete dělat problémy s nějakými kyklopy, jednorožci a plešatými králi Francie?!“ *od hraného soucitu přechází k zuřivosti, poslední slova už vyložené ječí.*

Čeněk (*vzmáhá se na chabý odpor, naléhavě*): „Ale ale, to je přece v přirozeném jazyce taky...“

Profesor (*strčí Činčilu zpátky do řady, zároveň jako když odchází z jeviště*): „Tak to z něho dostaňte! Ať je to koherentní!“

Pet'a: „Pane...“

Činčila: „... ano...“

Béda: „... pane!“

Vítek: „Zíííív.“

Profesor (*zastaví se ještě a otočí se ke svým posluhům*): „A ať je to vtipné! Ať lidé vědí, že je se mnou sranda!“

Pet'a: „Pane...“

Činčila: „... ano...“

Béda: „... pane!“

Vítek: „Zíííív.“

Profesor (*klidnějším, ale definitivním, slibujícím hlasem*): „A jestli ten článek nebudu mít v pondělí na stole, strávíte svůj postgraduál na stáži v Bukurešti, to vám říkám!“

Poslední slova Profesor opět zaječí, s hromy a blesky oddupe pryč. Z Peti evidentně opadne napjetí, Béda na hlavu poražen vstává. Vrací se na svá místa, Vítek se vrací k

studování monitoru. Pouze Čeněk zůstane zaražen, udělá pár kroků za Profesorem, sejde u toho níž. Tam zůstane.

Pet'a (*unaveně, tak ať je to aspoň rychle z krku, sedí zády k Čeňkovi a bokem k divákům*): „Tak začneme definicí denotace. Russell, esej O označení, strana, tuším... ééé...“

Vítek (*čte z monitoru, nuda*): „Wikipedie: základní význam slova, jak odpovídá definici.“

Béda (*rychle, nuda*): „Berem! Píšu...“

Čeněk (*už si to rozmyslel, takřka udiven se obrací na své druhy s novou převratnou myšlenkou*): „Ale ono to není jen o neexistujících pojmech! Co jména?“ *Jeho proslov získává na naléhavosti* "K čemu odkazuju, když řeknu ‚Sokrates‘? K učiteli Platóna? K množině všech historických Sokratů? Co je jméno?“

Pet'a (*skládá hlavu do dlaní, otáčí se přitom čelem k divákům*): „Zase má něco. Ten je nesmrtelnej.“

Béda (*takovým tím smlouvavým, omluvným tónem, též se otáčí k divákům*): „Mě to už nebaví!“

Čeněk (*naléhavě, je to super fascinující problém*): „Ale fakt, kluci, co je ‚Sokrates‘?“

Vítek (*už toho má dost, utíná debatu*): „Sokrates je šmírák, pojďme na pivo...“

Čeněk (*odvrací se od svých druhů, nesmlouvavě*): „Já chci prostě vědět, k čemu referuje vlastní jméno!“

Vítek (*podrážděně, hádá se o pitomostech a nemá z toho radost*): „No k čemu zrovna chceš, ne? Hlavně, když si rozumíme...“ *Čeněk jej poslouchá, tedy opět se k němu otočí.*

Pet'a (*odvrací se od nich, nesouhlasí*): „Ale houby!“

Čeněk (*taky se už zase odvrátí, odhodlán hádat se do půlnoci, rychle navazuje na Pet'u*): „Blbost!“

Béda (*stejně jak předtím, rychle navazuje na Čeňka*): „Mě to nebaví!“

Vítek (*chvilí je ticho, pak se uraženě jme balit*): „Tak já na to pivo půjdu sám, ostatně mi je to jedno...“

Pet'a (*obrací se zády k divákům, jako by se vracel k práci*): „Čeněk je prostě praštěnej realista a uzavřeme to.“

Čeněk (*děťinsky mu to vrací*): „A ty seš pořápanej nominalista.“

Vítek (*zvedá se, bere si bundu, oprašuje ji, ironicky*): „Tak jsme se shodli, jsme všichni šťastní, zítra to dáme na papír,“ *ukáže směr, rázně zavelí* "venite apotemus!“

Béda (*těž se zvedá, bere si saky paky*): „Na tohle nás dost neplatí.“

Pet'a (*i on se zvedá*): „Neplatí nás dost ani na to, abychom jim tady větrali, jdeme.“

Čeněk (*nevěřicně sleduje prchající kolegy*): „A co ta anotace?“

Vítek (*zastaví se u Čeňka, položí mu ruku na rameno*): „Ty máš furt s něčím problémy, ty ji napiš.“

Pet'a (*nezastavuje se, jde*): „Jasně. Necháme tady toho třeskoškvíru a jdeme!“

Čeněk (*nevěřicně za nimi hledí*): „To nemyslíte vážně! Vždyť na tom budou i naše jména!“

Jeho kolegové na odchodu propukají v hurónský smích. Jsou pryč.

Čeněk (*ublíženě*): „Mohla by na tom být i naše jména... tentokrát, třeba. Ach jo.“

Čeněk vláčeje všechny starosti světa usedá k Vítkovu počítači. Chvilí rezignovaně hypnotizuje monitor, načež se v něm vzedme nová vlna odhodlání. Rozcvičuje se.

I. III.

Čeněk: „Tak jo - anotace. O čem to má být přece vím, ne? Jasně, že vím! Maličkost!“ *na dobrou půlminutu mu tuhnou prsty nad klávesnicí. Setřepe ze sebe pochybnosti, zkouší to znova* „Tak jo. Tak začneme názvem. ‚Problém reference a denotace v rámci přirozeného jazyka‘!“ *Opět se zastaví, kontempluje napsané.* „No, to zrovna jazyku nelahodí.“ *náhlá epifanie* "Profesor to chce mít vtipné, tak co třeba ‚Nereferující referent‘! Ha-HÁ!“ *vítězoslavný smích přejde v trapné uvědomění* "... to je hrozná blbost... Tak jinak.“

Čeněk párkrát zamává rukama nad klávesnicí, párkrát se tváří, že dostal nápad, hned si to ale zase rozmyslí. Nakonec skládá zoufale hlavu na klávesnici. Zrcadlem náhle vpadá do děje Dívka, na které prima facie není něco v pořádku. Zprudka oddechuje, vystrašeně se rozhlíží kolem sebe, snaží se zorientovat. Když zaregistruje Čeňka, rychle si sundá králičí uši, které má na hlavě a "nenápadně" je pustí na zem. Přiblíží se opatrně k Čeňkovi. Ten zvedne hlavu z klávesnice, zahledí se na Dívku, položí ji zpět. Pak ji rychle zvedne znovu, vyskočí na nohy.

Čeněk (*ozývají se hormony, pěkná holka v jeho pracovně!*): „No né, zdravíčko!“

Dívka (*rozhlíží se, říká spíše pro sebe*): „Já... jsem tady! Dokázala jsem to!“ *a začne věnovat pozornost Čeňkovi, naléhavě u něj hledá confirmaci* „Tohle je První říše, že? Svět nad filosofií?“ *Přiblíží se k němu, pobízí jej* "No tak mluv přece!“

Čeněk (*roztáhne ruce a s ironickou pompézností vysvětluje*): „Tohle je panoptikum odstavených absolventů, známé též jako doktorandská pracovna.“ *usedá zpět na židli* "Kdo jsi?“

Dívka (*trochu se stáhne, podezřívavě mu vrací otázku*): „Kdo jsi ty?“

Čeněk (*poněkud opatrně, ale s jasnou hrdostí odpovídá*): „Já jsem doktorand filosofie.“

Dívka (*váhá*): „... já taky.“

Čeněk (*pomalu ztrácí zájem a polovinu pozornosti věnuje zpět své práci, pokukuje už zase po monitoru*): „Vážně? Ty taky děláš pod starým profesorem?“

Dívka (*nervózně se ohlíží, počíná cosi hledat*): „Třeba. Proč ne.“

Čeněk (*nadšení mu mrzne na rtech*): „No... To je mi tě líto.“ *již úplně se vrací k článku*
“Když už jsi tady, můžeš mi aspoň pomoci s tím článkem. Ostatní jsou iškarioti a utekli na pivo...”

Dívka (*využívá, že už není středem Čeněkova zájmu, a hledá, pro co přišla, opatrně šmejdí po scéně*): „Někde to tady musí být...”

Čeněk (*nijak zvlášť ho nezajímá, že jej nikdo neposlouchá*): „Oni si prostě mluví o slovech a o tom, že každé má svůj předmět, ale pak jim vmeteš do tváře vlastní jména a mlčí. Co je to vlastní jméno?“

Dívka (*bez valného zájmu, hledá si, mimochodem*): „ ‚Toto‘ “.

Čeněk (*překvapeně se po ní ohlédne*): „Co?“

Dívka (*trpělivě, nepřestává hledat, tu pod lavicí, tuhle za paravánem, přechází si*): „ ‚Toto‘. Jako to slovo. ‚Toto‘ a ‚tamto‘ a ‚tohleto‘...“

Čeněk (*je zcela z kontextu, s hrůzou v očích si Dívku prohlíží*): „O čem to mluvíš?!“

Dívka se netrpělivě ohlédne po Čeněvi, aby mu to vysvětlila, když tu si všimne jeho Šaršounu.

Dívka (*ukazuje na Šaršoun, naléhavě*): „To je ono!“

Čeněk (*zděšeně, chytá se za Šaršoun*): „Vlastní jméno?!“

Náhle se ozve šramot.

Dívka (*trhne sebou, vystrašeně napne uši*): „Slyšel jsi to?“

Čeněk jen nechápavě zírá.

Dívka (*vystrašeně si popoběhne k Čeněvi, naléhavě*): „Musíme odtud pryč! Honem! Už je tady!“

Čeněk: „Kdo?“ *na podobné hlouposti nemá čas, otáčí se zpět k monitoru* “Hele, já tu anotaci musím dopsat, dřív na pivo nemůžu. Vraťme se zpátky k nekonotujícím ter..”

Dívka popadne Čeňka a vášnivě jej políbí.

Čeňek: „...mínům” (*dokončí omámeně a zírá na Dívku*).

Dívka (*se stejnou naléhavostí, jako by se bylo nic nestalo*): „Tak pojď už! Schovej mě u sebe!”

Čeňek (*ohromeně, s nově nabitým sebevědomím*): „...?! Tak jo!”

Čeňek vstává, spěchá obléci si bundu a sbalit své věci. Sejdou s Dívkou na spodní stupínek a mají se k odchodu, když tu náhle zrcadlem vpadá s rachotem Osel. Dívka na Čeňkově rameni ztuhne hrůzou, Čeňek ztuhne údivem, Osel prostě ztuhne, protože neví coby. Nervózní štronzo.

Osel se rozkouká jako první. Obhlédne místo a všimne si velkého nápisu “Katedra filozofie - Filozofie osvobozuje”.

Osel: „Já...” *hraje o čas, hledá vysvětlení. Náhle jej to napadne, dokončí sebevědomě*
„... jsem z ústavu estetiky!”

Napjatá atmosféra polevuje, Čeňek s pochopením pokyvuje hlavou. Dívka se mu schovává za záda.

Osel (*líně sestupuj k Čeňkovi, konverzačně*): „Jestli teda nemáte nic proti tomu, půjčil bych si na chvíli tady vaši kolegyni...” *Neurvale popadne Dívku za rameno, Čeňek ustupuje.*

Dívka (*velmi neúčinně se snaží vyprostit*): „Ne! Já nechci!”

Čeňek (*poněkud perplex*): „Ale...”

Osel (*pořád konverzačně, jak táhne dívku k zrcadlu. Ta se mu snaží vyprostit, ale nedostane se dál, než na délku Oslovy paže. Osel nijak nespěchá, na půli cesty se zastaví a udržuje konverzaci s Čeňkem, zatímco Dívka se snaží prchnout. Nedělá mu žádné potíže ji jednou rukou udržet*): „Toho si nevsímejte. Mezi námi, je trochu brrrrm, brrrrm, studuje estetiku. A sdružené uměnovědy. A dějiny umění. Chápete.”

Dívka (*přestává zápolit, zoufale a iritovaně křičí na Čeňka*): „Tak udělej něco!”

Osel (*vyráží opět na cestu k zrcadlu*): „Skvělý nápad, udělejte zatím čaj, já ji hned vrátím. Jenom si s ní na chvíli pohovořím tady v tom zrcadle.”

Osel s Dívkou mizí v zrcadle.

Dívka (*slabou ozvěnou, když už je bezpečně ze scény*): „Pomoz mi...”

Ticho. Čeňek netuší, co se právě stalo.

Čeněk (*tiše, otřeseně*): „... co to, sakra...?“

Chvíli se rozhlíží, jako by hledal vysvětlení, s otázkou se podívá na diváky. Konsternovaně přechází k zrcadlu, šlápne přitom na odhozené králíčí uši. Zvedne je, chvíli si je prohlíží a pak pomalu přechází k zrcadlu. Opatrně a fascinovaně se ho dotýká. Tím rozpoutá peklo, světla se zblázní, třeba zazní i nějaká hudba, každopádně odevšad vybíhají přemnozí efektové, Čeněk se v tom chaosu roztočí a propadá do světa Pod Filosofii. Scéna se mění otočením paravanů, zpoza pódia vybíhají postavy v šílených kostýmech a začínají budovat Tržiště.